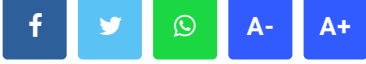

Sibirya'da Adanalı, sosyalist bir değirmenci

25.06.2017

Çocukluğu Çukurova'nın kavurucu sıcaklığında geçen ve soğuktan korkarak büyüyen Adanalı değirmen ustası Feyzullah Bozacı'nın yolu Sibirya'ya düşünce ortaya film gibi bir yaşam öyküsü çıktı. Gençliğinde sosyalist fikirlerle tanışan, sendikacılıktan fabrika işçiliğine, tarımdan hayvancılığa uzanan bir üretimin içinde yaşayan Bozacı, bir gün kendi yaptığı makinelerle un öğütmeye başlayınca kendisini değirmenci olarak bulur. Türkiye'de tarımsal üretimin kan kaybetmeye başladığı 1990'lı yıllarda ise dağılan Sovyetler Birliği'nin bekası üzerinde yeni bir Pazar olarak yükselmeye başlayan Rusya'ya yolu düşen Bozacı, önce bu ülke topraklarında yatırım yapmaya soyunan Türk girişimciler için un fabrikaları kurmaya başlar, ardından ise kendi işini kurmaya soyunur. Kendi yaşam öyküsüyle Türkiye'nin tarım ülkesi olmaktan nasıl çıkarıldığının da tanığı olan 61 yaşındaki değirmen ustası Feyzullah Bozacı ile Çukurova'dan başlayıp Kamçatka steplerine uzanan film gibi hayatını konuştuk...

Feyzullah Bozacı, 61 yaşında emekli bir değirmen ustası. Yaşamı boyunca da hep üretimin içinde olmuş. Adana sokaklarında babasının yaptığı turşuları satmakla başlayan girişimcilik ruhu ve üretken yanı, O'nu Çukurova'nın sarı sıcaklığından Sibirya'nın dondurucu soğuğuna kadar sürüklemiş...

DÜZENİN ADAMI OLMAYI REDDEDİNCE KARA LİSTEYE ALINDI

Film gibi yaşam öyküsünü, **“1973 yılında Bursa’da tekstil işinde çalışıyordum. Akşamları da Ticaret Lisesi’nde okuyordum. O yıllarda sendikaya kaydolunca kara listeye alındım ve bunun üzerine Adana’ya döndüm”** sözleriyle anlatmaya başlayan Bozacı, askerliğini bitirince Çukobirlik fabrikasında işçi olarak çalışmaya başlamış. Ardından da bir civata fabrikasında... Ancak çalıştığı yerlerde kendi deyimiyle ‘düzenin adamı’ olmayı reddedince, buralarda da kara listeye alınması uzun sürmemiş:

‘BAHÇELİEVLER’DE ÖLDÜRÜLEN 7 TİPLİ’DEN ÜÇÜ ARKADAŞIMDI’

“1978’de Bahçelievler katliamında ölen 7 TİP’liden üçü, Latif Can, Efraim Ezgin ve Hürcan Gürses yakın arkadaşlarımdı. Bursa’da sendikal faaliyetler sırasında tanışmıştım onlarla. Adana’da kara listeye alınıp işten çıkartılınca bir süre işsiz kaldım ardından Mersin’de bir nakliyat şirketinde iş buldum. Bir süre çalıştıktan sonra da kendi işimi kurmaya karar verdim. Bir tır garajında lastik tamircisi dükkânı açtım.

‘KENDİ YAPTIĞIM MAKİNELERLE DEĞİRMENCİLİK İŞİNE GİRDİM’

1985 yılında ise kendi yaptığım makinelerle değirmencilik işine girdim. Mersin’e hâkim bir tepede 5 dönüm zeytinlik arazi aldım. Burada aynı zamanda hayvancılık da yapıyordum. Her sabah ürettiğim 110 litre sütü sipariş sahiplerine teslim edip geliyordum. Değirmen dolayısıyla üretici çiftçilerle iç içeydim. Mersin’in ilk elemeli halk tipi değirmencisi olmuştum. Bir süre sonra zeytinlik arazinin çevresinde villa inşaatları başlayınca orman müdürlüğüne dava açtım.

ARKADAŞLARIM 'BURADA YAŞANIR MI?' DİYE TAKILIYORLARDI

Kırsal kesim insanına yaptırımlar yapıcı değil, engelleyiciydi. Bu bölge zeytinlik olduğu halde yapılan 15 villaya elektrik ve telefon hizmeti verildi. Mersin'deki yaşamım böyle sürüp giderken bazı arkadaşlarım hafta sonları ailecek gelip piknik yapıyorlardı. Bazıları gece de kalıyordu. Bazıları evine dönerken 'Fezullah burada yaşanır mı?' diye takılıyorlardı.

'DEĞİRMENCİLİK BİTMEME BAŞLAYINCA RUSYA YOLU GÖRÜNDÜ'

Kendi olanaklarımla kuluçka makinesi yaptım. Tavuk, kaz, ördek yetiştirdim. Sovyetlerin dağılmasının ardından Rusya'ya değirmen makineleri satışının önü açıldı. Benim yetiştirdiğim kalfalarım gittiler ama ben 1997 yılına kadar gitmedim. Çiftliğimi ve Rusya'nın soğuk olmasını bahane ediyordum kendimce. Ama çevre baskısı, tarımsal gerileme ve değirmenciliğin bitiyor oluşu yüzünden bana da Rusya yolu göründü..."

'İKTİDAR YANLISI OLMAZSAN KREDİ BİLE ALAMAZSIN'

Yolunun Rusya'ya nasıl düştüğünü bu sözlerle anlatan Bozacı, "Ülkemde fabrika açabilirdim ama iktidar yanlısı olmazsan kredi bile alamam" diye özetlediği siyasi ve sosyal atmosferi n tam ortasında tanıdığı bazı un üreticilerinin de talebiyle Rusya'ya gider ve değirmenler kurup tekrar Türkiye'ye döner. Rusya'nın coğrafyasını görüp deneyimledikten sonra 'soğuk korkusunu' yenmiş, artık geleceğini uçsuz bucaksız steplerde aramaya karar vermişti:

İLK DURAK SAVAŞIN VURDUĞU ÇEÇENİSTAN...

"Ardından ineklerimi sattım, değirmenimi yakınlarıma bıraktım ve 1998'de yeniden Rusya'ya gittim. Savaş sonrası Çeçenistan bölgesindeydik. Evlat babayı tanımıyor, sahip olma hırsıyla tüm Rusya'da korkunç bir paylaşım kavgası yaşanıyordu. Fidyeye için insan kaçırmalar vardı. Bölge bugünkü Irak gibiydi. Bu karmaşık ortamda eylemler ve ardından kaos başladı. Paramı alamıyorum, derdimi anlatacak kimseyi bulamıyorum. Ardından Dağıstan'a geçtim. Burada Karadenizli bir tanıdık iş adamı değirmen yapmak istiyor. Onun montajını yapmam için bana teklifte bulundu. Yaklaşık 6 ay sürecek iş için 4 bin 500 dolara anlaştık. Bu sırada Dağıstan'da da karışıklıklar çıktı. Tiyatro ve ev baskınları, Moskova ve başka kentlerdeki patlamalar, onlarca ölü, yüzlerce yaralı...

'BİR İNEK VE BAHÇE ALDIM, SÜT VE TEREYAĞI SATMAYA BAŞLADIM'

Bu iç savaştan nasıl sağ çıkacağımı bilmiyordum. Bu dönem sadece karnımı doyurabileceğim bir yaşamım oldu. Bu sıralarda Dağıstan'da meyvecilik enstitüsünde işe başladım. Daha sonra bir bahçe, kuluçka makinesi, birkaç tavuk ve inek aldım. Ekonomik özgürlüğümü yeniden kazanmak istiyordum. Bahçemi ekiyordum, güller, meyve ağaçları vardı. Bu sırada Sovyetler döneminden kalma atıl bir un fabrikası aldım ve onu işletmeye başladım. Bir süre çalıştırdıktan sonra da un ile takas ederek bir torna makinesi birkaç alet aldım. Bunlarla bir kepek eleme makinesi yaptım. Bu dönemde ineklerimin sayısı 5 oldu. Bahçemde biber, fasulye, salatalık, soğan sarımsak... Süt, yoğurt, tereyağı satıyorum. İneklerimi kendim otlatıyorum.

'BUGÜN ORTADOĞU'DAKİ OYUNLAR RUSYA'DA DA OYNANDI'

Bugün Ortadoğu'da oynanan oyunların aynısını Rusya'da oynadılar. Ben bu oyunların tam ortasında 8 yıl yaşadım. Dağıstan'daki Boynaks terör olaylarının faili Türkiye üzerinden, Mısır'a oradan da Endonezya'ya kaçmış. Ardından af ile geri döndü. Putin'in bilgisi dâhilinde yaşanan bu olayların arkasındaki isimler yereldeki iktidar sahiplerinin yakınlarıydılar. Rusya'ya geri döndüklerinde hepsi de Moskova'ya yerleşti, zengin oldular. Yıkılan sosyalizm dönemindeki halkın ortak malları, devleti yönetenlerin üzerine geçirildi. Yağma, talan, mafya iç çatışması... Sosyalizmin insanlar için yaptığı ne varsa özelleştirme yoluyla farklı ülkelere satıldı."

'BURALARI SOSYALİZM DÖNEMİNDE HUBUBAT AMBARI YAPMIŞLAR'

Değirmen ve un fabrikası ustası olarak Rusya, Kazakistan, Azerbaycan ve Kafkasya'nın bin çok bölgesinde yaşadığını

anlatan Feyzullah Bozacı, gözlemlerini ise şöyle aktarıyor: "Kazakistan'ın coğrafyası Türkiye'nin üç katı. Güneyindeki Çimkent bölgesi verimli topraklara sahip. Kazakistan'ın karasal kesimi Ankara, Yozgat ve Erzurum gibi. Kuzey Sibiryaya bize okullarda öğretildiği gibi, soğuk ve buzul. Evet, öyle ama bu verimli toprakları sosyalizm döneminde işlemişler ve kuru tarıma elverişli hale getirerek hububat ambarı yapmışlar.

KUZEY RUSYA'DAKİ FETÖ'CÜ UN TÛCCARLARI

Bozkırlar yaklaşık 7 ay karla kaplı kalıyor. Bu bölgede 3 yıl kadar yaşadım. Benim yaşadığım Petropavlosk şehrinde 2001 den sonra Türk vatandaşlar firesiz un fabrikaları kurmuşlar. İçlerinde FETÖ'cü, yandaş, Nurcu, hatta PKK sempatisini olanlar vardı. Fabrikalardan biri, Türkiye'de tanınan ünlü bir makarna firmasına ait. Bu bölgedeki tüm ilçelerde devletin kurduğu kooperatif çiftliklerinin yanında (Kolhoz ve Solhozlar), köylerde de sosyalist dönemden kalma günde 300 ton kapasiteli ürün kurutma ve depolama siloları var.

ÇIPLAK BOZKIRLARI ÜRETİM ALANINA ÇEVİRMİŞLER

Buralar geçmişte çıplak bozkırlarla kaplıymış ama eriyen kar sularını kontrol etmek için bu alanları 'birzova' diye anılan Sibiryaya meşesi ormanlarıyla kaplamışlar. Kavak gibi, bol su isteyen ve 5 yılda 15 metreyi bulan, yaprak döken ağaçlar dikmişler. Planlı dikimlerle yetişen ağaçların yaprakları hem toprak için gübreye dönüşüyor hem de rüzgâr erozyonunu önüyor. Ayrıca buralarda her köyde 3-4 tane gölet var. Bu göletlerde balık da bol. Yaban hayatı için de zengin yaşam alanı sağlıyorlar. Pelikanlar, filamingolar, göç zamanı buralarda konaklıyorlar. Bu bölgede ayrıca bolca geyik, ceylan ve yaban keçisi yaşıyor. Orman içleri yabani çilek, ahududu, yabani kiraz ve mantar deposu. Her evde Kazak koyunu denilen iri kuyruklu koyunların yanında inek, kaz, hindi, tavuk yetiştiriliyor.

'BİR ÇUKUROVA ÇOCUĞU OLARAK BURADA ŞOK YAŞIYORDUM'

Ben burada bir Çukurova çocuğu olarak şok yaşıyordum. Biz Mersin'de inekler üşür diye korkardık. Oysa burada eksi 40-50 derecelerde bile hayvanlar kümese girmiyorlar. Öyle çok at var ki, hem etini yiyorlar hem de sütünden kıymız yapıyorlar. Burada arıcılık çok iyi düzeyde. Hayatımda en güzel balı burada yedim. Bizdeki gibi plansız yapılaşma burada yok. Kış çok uzun ama 7 ton odun 100 dolar. Kaliteli kömürün tonu 80 dolar. Doğal gaz da bol. Köylerde gaz yok. Peç denilen, üstünde yemek pişen üzeri tuğlalı döküm fırınlar 24 saat boyunca sürekli yanıyor. Tüm odalar ısınır, atlele gezersin. Bir kış boyunca toplam 260 dolarlık yakıt masrafın olur.

'ADANA'DA DON VURACAK DİYE KORKARKEN -35'TE ELMA YETİŞİYOR'

Biz Adana'da soğuk vuracak korkusuyla yaşarken, burada eksi 25-35 derecelerde elma ve vişne yetişiyor. Üstelik karı ağaçların gövdesine yığıyorlar ki geç erisin, ısınmaya aldanmasın ve çiçekler dona karşı korunsun, hemen açmasın. Bunlarla karşılaşınca, Adana'yı, Mersin'i düşündüm. Bizde buğday tarımı, pamuk nasıl bitti.

'PAMUK TARLALARINA UÇAKLA ZEHİR ATILAR, ZEHİRLENDİK'

1974'te Adana'da 'beyazsinek' peyda oldu dediler. Bununla mücadele etmek için de 'Temik' adında bir böcek zehri çıkardılar ve pamuk tarlalarına uçakla ilaçlama yaptılar. 'Endirin' denilen ilaç köylere de serpiştiriliyordu. Bizler ağaçlar faydalanır, sivrisinek olmaz diyorduk ama bizlerin de zehirlendiğinin farkında değildik. Köylünün arısı öldü, sebzesi bitti, domatesi karpuzu yok oldu. Uçakla atılan ilaçların ardından hastalıklar çoğaldı. Kuraklık oldu. Köylüler yağmur dualarına çıkmaya başladı, yemekler dağıtıldı. Allah'ın verdiği akli bilim ve tekniğe yormazsan yağmur verir mi?

'ŞEHRİN GAZOZLARININ YERİNİ AMERİKAN KOLASI ALDI'

Babam lokantacıydı. Kullanacağı turşuyu kendi bahçemizde yetiştirdiğimiz biber, salatalık, acur ve lahanayla kurardı. Büyük bir cam damacanamız vardı, içine 20 litre sirke koyup tahta fiçılara turşu kurardık. Sonra küçük cam kavanozlara koyup satardık. Avrupalılaşıyorduk. Hazıra dayalı tüketim toplumu oluyorduk. Her şehrin gazozlarının yerini Amerikan kolası aldı. Adana'ya Amerikan kola fabrikası kuruldu. Sıkılmış portakal suyuna ne gerek vardı!

'KOVBOYUN PANTOLUNUNU ÖĞRENDİK AMA KENDİSİNİ ANLATMADILAR'

Her ilçede değirmenler vardı. Sonra Adana'nın zenginleri türedi. Kayserili Sabancılar, Diyarbakırlı Halis Ağa'lar. Sapmazlar, Karamemetler... Pamuk çekirdeğinden yemeklik yağ üretilip halka yedirdiler. Gençler üreticilikten çıkıp fabrika işçisi olmaya başladı. Kovboy filmleriyle bize kot pantolon giymeyi öğendirdiler ama kovboyluğun aslında çobanlık olduğunu

hiç anlatmadılar. Biz çobanlığı unuttuk. 'Köyde kalıp çoban mı olacaksın, yoksa ırgat mı?' diye diye çocuklarımızı üretimden soğuttuk. Ziraat mühendisi, veteriner olmayı özendirmedik. Daha fazla kazanç anlayışı geçerliydi. Sabancılar pamuk coğrafyasında sentetik elyaf sanayii kurdular. Ne gerek var pamuğa dediler. Sentetik elyaf ipek gibi dediler. Oysa bilemedik, Adana sıcağında sentetik elyafın teri emmeyen bir ürün olduğunu. Hava almayan vücudun hasta olacağını. Çırcır fabrikaları kapandı, iplik sanayisi sentetik elyaf için çalıştı."

'ŞİMDİ 200 DOLAR AYLIĞIMLA GÜRCİSTAN'DA YAŞIYORUM'

Şimdilerde Kafkasya'nın yüksek dağlarının arasında, Gürcistan'da emeklilik günlerini yaşayan Feyzullah Bozacı, "Tiflis yakınlarında bir ilçede yaşıyorum ve 200 dolar emekli maaşım ile geçiniyorum. Emperyalist baskıyla yaşanan tarımsal çöküşün dağıttığı hayatları, mutsuzluğu kaosu ve karmaşayı görüyorum. Bencillik ve güvensizlik yaygınlaşıyor. Yaşadığım ilçe Tiflis'e 25 kilometre mesafede. Nüfusunun yüzde 70'i Azeri, kalanı Gürcü ve Ermeni. Rum köyleri boşalmış, Yunanistan'a yerleşmişler. Ermeniler ve Azerilerin hiçbir sorunları yok. Benim de dostlarım, güzel anılarım var onların arasında. Türkler hakkında hiç düşmanlıkları da yok. Düşmanlık, Fransa, İngiltere ve Amerika'daki diasporanın propagandası" diye özetliyor yaşadığı coğrafyadan gördüklerini...

Yusuf Yavuz

Odatv.com

Yusuf Yavuz

Diğer Yazıları

Antalya'da valiliğin "ÇED gerekli değil" dediği tarım alanı için mahkeme "dur" dedi

03.03.2022

Elektrik faturalarına o rakamlar nasıl yazılıyor

12.02.2022

Donarak ölünce hatırladılar

12.02.2022

Odatv bildiriyor... Elektriksiz Isparta'nın 24 saati

06.02.2022

Dayanamayacaklar

09.12.2021

Davraz'ın hikayesini bilir misiniz

Popüler Yazılar

Müyesser Yıldız

TESUD Başkanına neler soruldu?

30.06.2021

Dr. Hüseyin Nazlıkul, M.D. PhD.

Hastalıklara karşı direnç nasıl artırılır

03.10.2021

Salih Seçkin Sevinç

Pandemi bahaneleri oldu... Restoranlar bizi ya...

03.10.2021

Rafael Sadi

O kritik ziyaretin arka planı

03.10.2021

Yusuf Yavuz

Yeni plan devrede

17.06.2021

Soner Yalçın

Tehdit etmeyin

18.06.2021

Soner Yalçın

Tunus'un foncuları

28.07.2021

Soner Yalçın

Erdoğan'ın öfkesinin sebebi

26.10.2021

Sami Menteş

Milli Eğitim Bakanı yalan söylüyor

25.06.2021

Soner Yalçın

Ata'nın çocukları: 68 Kuşak

30.06.2021

İletişim

Haber Merkezi: 0 216 449 32 00

Faks: 0 216 449 32 00

Mail: info@odatv.com

İletişim

Künye

Gizlilik Sözleşmesi ve Koşullar

Mobil Uygulamalar

Reklam

Reklam: 0 216 449 32 00

reklam@odatv.com

© 2021, Oda TV. Tüm haklar saklıdır.

ANA SAYFA

YAZARLAR

VIDEO

FOTO GALERİ

ARŞİV

KATEGORİLER

App Store'dan
İndirin

Google Play
'DEN ALIN